СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 233. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 7-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 233. Jersey City, N. J., Monday, October 7, 1935. THREE CENTS

ДЛЯ ВАШИНҐТОНУ ВІЙНА ІТАЛІЇ З ЕТІОПІЄЮ ПОКИЩО НЕ ІСТНУЄ

ВАШИНҐТОН. — Вправді на африканській землі вже бомбардують міста й італійська армія займає етіопські землі, але це ще не є для офіційного Вашинґтону війною. І ось тому президент Рузвелт очтягається з проголошенням заборони достави амуніції, зброї й інших воєнних засобів для Італії й Етіопії. Президент заявив, що таку заборону зможе він видати згідно з законом тоді, коли буде певне, що розпочато правдиву війну. Америка знайшлася тепер щодо цеї справи в дуже неясному становищі й тому уряд поступає тут дуже обережно.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА СТРОГУ НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

АТЛЕНТИК СИТІ. — Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявив, що зорганізоване робітництво буде вимагати, щоб Злучені Держави задержали повну невтральність щодо конфлікту Італії з Етіопією. Ґрін каже, що вже раз підступом втягнено Америку в світову війну і тому тепер треба дуже вважати, щоб історія знову не повторилась.

ПРО ГІТЛЕРА, МУСОЛІНІЯ І ПОЛЬЩУ.

НЮ ЙОРК. — Повернувся з подорожі по Европі Б. Чарні Владек, соціялістичний провідник, завідувач жидівської ґазети „Ди Джуіш Дейлі Форвард", який твердить, що економічна кріза, яку переживає Німеччина, повалить вкінці Гітлера, а італійська воєнна авантура в Етіопії принесе кінець правлінню італійського диктатора Мусолінія. Він теж каже, що Польща знаходиться в дуже бідним економічним стані й там більша нужда, ніж у якім-небудь іншім краю Европи, а все те головно тому, що Польща видає величезні суми на армію і зброєння.

УРЯД БЕРЕТЬСЯ ДО БУДОВИ МЕШКАЛЬНИХ ДОМІВ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд зачинає братися на власну руку до бизнесу. Ото рішено побудувати 37 великих мешкальних камениць за суму $100,000,000. Гроші ті будуть взяті з фондів, призначених для „Воркс Проґрес Адміністрейшен". Уряд побудує ті доми й сам буде ними заряджувати і їх винаймати.

РОБІТНИЧИЙ СТРАЙК У БОФАЛО.

БОФАЛО. — Вийшли на страйк 1,400 робітників, що працюють при будовах, які переводить Воркс Проґрес Адміністрейшен. Робітники не погоджуються з платнею, яка виносить $55 місячно, домагаючися $120 на місяць. Місцева допомогова установа хоче ліквідувати страйк таким чином, що обіцяє робітникам доплачувати з допомогового фонду те, що їм буде бракувати до життя. Багато з тих, що вийшли на страйк, повписувалися негайно на листу тих, що живуть з допомогі.

ЦІНИ НА ХЛІБ ЗРОСТАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Великі пекарні хліба знову піднесли ціни на хліб. Через те в дрібнім продажі ціна бохонця хліба підскочила на 1, 2, а то й на 3 центи.

Піднесення цін викликує невдоволення серед господинь. Збираються протестувати проти підвишки.

НЕ ПРИЙМАЮТЬ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

НЮ ЙОРК.—До Джана Шо, ґенерального консуля Етіопії в Злучених Державах, зголошується багато Американців, охочих піти на війну проти Італії. Шо каже, що кошти пересилки цих добровольців до Африки були би такі великі, що етіопський уряд не може приняти цих зголошень. Зате він приймає жертви в грошах.

АМЕИКАНСЬКІ ІТАЛІЙЦІ ЗАПИСУЮТЬСЯ НА ВІЙНУ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний консулят Італії каже, що понад тисячу американських Італійців зголосилися вже до консуляту з заявою, що вони хочуть їхати на війну проти Етіопії.

Вони хочуть у цей спосіб запобігти тому, щоб їх італійський уряд не уважав за дезертирів. Італійський уряд може вважати за дезертирів навіть тих, що стали американськими горожанами, якщо вони вперед не постаралися про дозвіл італійського уряду.

КАПІТАЛ УТІКАЄ З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Як тільки в Европі зачали наступати воєнні хмари, почав напливати до Америки на більшу скалю европейський капітал. Напливає його з кождим днем більше, а це спричинює знову постійний спад вартости заграничної валюти.

КАЖЕ, ЩО СТАНОВИЩЕ РУЗВЕЛТА КРІПШАЄ.

ШІКАГО. — Ґенеральний почтмайстер Фарлі заявляє, що поїздка Рузвелта ясно вказує на те, що широкі маси народу є за президента. Його популярність, каже Фарлі, є тепер більша, ніж була підчас виборчої кампанії в 1932 році.

ШКІЛЬНІ СПРАВИ В СОВЄТАХ.

„Правда" обурюється діяльністю наркомпроса, пишучи: „Час уже покінчити з практикою, коли батьки платять за підручники своїх дітей у школах, а при кінці року ці підручники відбирають, ніби як власність школи. Такі незаконні побори з батьків треба припинити! Підручник — коли він куплений, мусить лишатись у власности (хіба це по „соціялістичному"? — Прим. Ред.) і не підлягати конфіскаті".

Далі орган компартії підкреслює, що накази шкільних влад не передумані та суперечать одна одному. „Неможливо зле стоїть постачання шкіл глобусами, мапами, зошитами, надзвичайно незручні лавки для учнів і дошки (таблиці) для писання". Майже не виконаний плян будівлі нових шкіл і направи старих.

ПРИРОДНІ БАГАТСТВА УКРАЇНИ.

В районі Мелітополя викрито великі поклади залізної руди. В житомірському районі виявлено велику скількість бурих залізняків і сидеритів. Біля Словянська знайдено в місцевому озері сірчаний воден, що вживається для медичних цілей.

31-ЛІТНЯ БАБУСЯ.

Матульда Фравчіч з Славонскі Позеґа (Юґославія) вважає себе за наймолодшу бабусю в Европі. Має тепер 31 років. Подружилася в 14 році і має дочку, що одружена в 15 році і вже має дитятко.

З ТУГИ ЗА МУЗИКОЮ НАЛОЖИВ НА СЕБЕ РУКУ.

В Тчеві (Польща) повісився 9-літній хлопчик Стах Шулеркє з жалю, що вбога мати не була в спроможности купити йому скрипку.

ЛІТАКИ-РОВЕРИ.

В Франкфурті над Меном відбулися перші спроби літака, якого пропелер ворушиться при допомозі педалів і не потребує бензинового мотора. Новий літак виглядає як окрилений ровер. Його конструктори, Ґезелер і Вілінґер, перелетіли на тому літаку 233 м. у висоті 1 метра над землею. Є можливість удосконалити його.

ОРИҐІНАЛЬНА СМЕРТЬ.

Року 1478 покарано на смерть князя Жоржа де Каренса, брата короля Анґлії Едварда IV. Королі позволив йому вибрати спосіб, яким хотів би вмерти. Князь, що в своїм життю дуже любив алькоголь, просив, щоб його втопити в бочці вина. Так і зроблено.

ПО 40 ЛІТАХ.

В маленькому французькому містечку Ейн арештували старого волоцюгу, який признався на допиті, що свого часу він був спільником ославленого Ваше, „душогубця пастухів", і сам убив 16 жінок. Волоцюга запевняє, що 22. липня 1895. р. він убив в Ейні жінку, називщем Рейно. Це душогубство викликало було в свої часі багато шуму, арештували й судили чоловіка вбитої, але звільнили його, за недостачею доказів. Тепер, по 40 роках, сам душогубець зголосився й признався до всього.

НЕ ПРИЙМАЮТЬ ДО ВІЙСЬКА РОСІЙСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ.

До французької армії зголошувалося в останніх часах багато осіб, що не мають устійненого громадянства. Головний контингент тих кандидатів складався переважно з російських еміґрантів, що з політичних причин мусіли покинути свою батьківщину. Французьке міністерство військових справ, не можучи таких численних зголошень полагоджувати індивідуально, заявило, що може тих людей приняти тільки до чужоземної леґії. Цим способом хоче міністерство відстрашити їх від військової служби.

ТРАҐЕДІЯ РОДИНИ ЗАРЕМБІВ.

До стоматольога д-р Овінського при пл. Бернардинській у Львові доставлено з Кульпаркова Єлисавету Зарембу, жінку архитекта, якого доньку вбила в Бруховичах Горґонова. Зарембову держали вісім літ у заведенні для умово недужих, а що вона від довшого часу поводилася зовсім нормально, позволено їй поїхати до лікаря задля операції щоки. З нею приїхала доглядачка, сильна жінка, що не відступала від неї ані кроку. Коли лікар відійшов від крісла, що стояло біля відчиненого вікна, щоби взяти зі шафи потрібний інструмент, Зарембова зірвалася нагло з крісла і заки доглядачка змогла її зловити, вискочила з другого поверху стрімголов на вулицю. Нещасна згинула на місці, розторощивши собі череп. Доглядачка, потрясена самогубством пацієнтки, що знаходилася під її опікою, дістала нервового нападу і кульпарківське заведення мусіло вислати по неї свою службу.

МОЛОДЬ ХОЧЕ ДО ЕТІОПІЇ.

Поголоски про недалеку італійсько-етіопську війну розбуджують у деяких молодців на цілому світі воєнні настрої. Одні хотіли би боронити Етіопців, інші — йти з італійською армією, щоб завоювати кольонії. Трапляються часті випадки, що хлопці сідають на залізницю або корабель, щоб доїхати до Африки. Цими днями переловили 22-літнього мадярського охотника Емерика Доссі, шевця, що хотів туди дістатися „зайцем" і всів на поспішний поїзд до Будапешту. Покищо сидить він десь на юґославським кордоні у вязниці.

ЗЕМЛЯ ДОБУТА З МОРЯ.

На західньому шлезвик-гольштинському побережі веде німецький уряд на великі розміри роботи, що мають на меті добути зпід моря землю для кольонізації. Будують попри береги величезні греблі, спускають воду, засипують та підвищують дно і здобувають нові простори врожайної землі, на якій поселюють німецьких хліборобів. Біля Зідердітмаршен відбулося 29. серпня посвячення такої кольонії, новоствореної на просторі 1,333 гектарів, добутих з моря. На посвяченні був сам канцлер Гітлер, що виголосив промову, в якій м. і. сказав: „Нехай німецький нарід не забуває ніколи, що життя не дане чоловікови в дарі, але що його все треба тяжко виборювати працею закріпити".

ІНСТИТУТ ДЛЯ СТУДІЙ НАД РОЖАМИ.

В Німеччині є багато городів рож. Вони занимають разом 4,000 гектарів. Найголовніші городи рож є в Гольштайні, коло Дрездена і Франкфурту. Річно продають там рожі за десятки міліонів марок. В Санґергавзені кінчиться будова інституту для студій рож. Між іншим буде в тім інституті і статистичний відділ про походження, сорти, еволюцію і хороби рож. Там будуть просліджувати цілковито все, що відноситься до рож.

НАСЕЛЕННЯ БРАЗИЛІЇ.

Населення Бразилії обчисляють під теперішню хвилю на 47,794,874 душ. Три найбільш заселені стани є: Мінас—8,598,140; Сан Павло — 7,871,750; Багія — 4,720,757. Парана має 1,212,530; Санта Катарина 1,179,886; Ріо Ґранде до Сул 3,577,302.

НОВИЙ СПІВАК.

В Европі почують небавком нового співака. Є це Африканець із племени Зулюсів, якого відкрив Левітов. Малий Оу Блес має чудовий голос і виступить у Парижі. Коли спитали його, чи хоче до Европи — сказав, що так, бо на запит, де лежить Европа, відповів — в Америці.

ЗАМАХ ДЛЯ... ПРЕМІЇ.

В Каменську під Пйотрковом (Польща) залізничий робітник Тома Буґайський розкрутив залізничі шини на великому просторі шляху, потім доніс владі, що „хтось" доконав замаху на поїзд. Шини направлено якраз перед приїздом найближчого поїзду й заряджено пошукування виновника розкручення шин. В огні перехресних питань признався Буґайський, що це він сам розкрутив шини, бо сподівався дістати премію за вчасне донесення про небезпеку катастрофи. Буґайського засудили на 8 місяців тюрми.

ДАЛЬШИЙ НАПАД ЛЕПЕЯ.

Розбійник Лепей напав дня 26. серпня біля полонини Кук, на Закарпатті, на 6 студентів і ограбив їх. Нападав не сам, а був ще один спільник, що назвав себе Клевець. Ціла пригода нападу була дуже цікава. Коли студенти йшли на полонину Кук, з лісу вийшли два мужчини й приклавши рушниці для стрілу, крикнули: „Стій, руки догори, або загинете!" Студенти піддались рішучому наказови. Тоді один підійшов до туристів, а другий з наставленою на них рушницею стояв опадалік. Перетрусивши кишені та торби туристів, зазначив, що він не візьме того, що йому не потрібне, та чого він не розуміє. І справді фотографічні апарати він полишив, а забрав гроші. Опісля представився, заявивши, що він Лепей, а то його товариш Клевець. „Тепер, панове, маєте піп до 5-тої, сказав Лепей. „За дві години будете у Воловім на жандармській станиці. Коли хочете, можете написати до новинок". Здивовані чемністю студенти, раді, що вирвалися з рук, пішли до Волового й зробили так, як їм порадив сам Лепей. Тепер студенти вже в Празі й весело оповідають знайомим свою пригоду. А жандармерія ще й досі не знайшла розбійника Лепея.

ВИПУСТИЛИ НА ВОЛЮ 38 УКРАЇНЦІВ З БЕРЕЗИ

ЛЬВІВ. — Польська адміністраційна влада випустила з вязниці у Березі Картуській 38 Українців. Між ними є також два комуністи з Волині. Випущені на волю це переважно студенти та урядовці з українських установ. Деякі з них перебули в Березі 15 місяців, а інші лише 5. „Діло" подає поіменний список випущених на волю.

ПОМЕРЛА МАРІЯ СЛОБОДІВНА КРУШЕЛЬНИЦЬКА В СОВЄТАХ.

ЛЬВІВ. — До Львова наспіла вістка, що Марія Слободівна Крушельницька, дружина Антона і мати Тараса й Івана Крушельницького, померла з розпуки за втраченими синами й увязненим большевицькою владою чоловіком. Після розстрілу її синів большевицька влада прогнала її з Харкова і вона пішла на скитальщину. Потім большевицька влада примістила її в таборі, де вона мусіла згинути внаслідок таборових відносин та з розпуки за втраченою родиною.

ЧЕХИ СТУДІЮЮТЬ УКРАЇНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ ЖИТТЯ.

ЛЬВІВ. — Дня 17-го вересня ц. р. загостили до Львова у своїй довшій подорожі по Европі начальник відділу сільсько-господарської політики Чехословацької Хліборобської Академії в Празі, інж. д-р Ф. Лом, та співробітник цьогож відділу, інж. д-р Кость Осауленко, щоби ближче познайомитися з аграрними відносинами українських земель. Гості познайомилися зразу з агрономічною працею „Сільського Господаря" і його осигами, а дальше з працею „Маслосоюзу" та з його уладженням. Потім виїхали в Яворівщину, де оглянули Районову Молочарню й усі інші господарські та культурно - освітні українські установи. Опісля виїхали до Стрия для оглядин економічних установ у цій околиці та хліборобського ліцею в селі Черниці. Звідти виїхали на Волинь, щоби приглянутися життю українських хліборобів.

ЗАКАРПАТТЯ ВИКАЗУЄ НАЙВИЩИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

ПРАҐА. — Часопис „Фрає Шульцайтунґ" помістив у 20-му числі з цього року статтю про приріст населення в Чехословаччині. Приріст виглядає так: Чехи в Чехії дають 2.65 відсотків приросту, Чехи в Моравії 6.43 відсотків, Німці в Чехії мають 1.50 відсотків, Німці в Моравії 1.75 відсотків. Словаки у Словаччині дають 10.95 відсотків приросту, а Українці на Закарпаттю — 19.33 відсотків. Але часопис виказує також, що Українці на Закарпаттю жиють найкоротше, бо вимирають пересічно в 50-му році життя внаслідок нездорових ґіґієнічних відносин.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ДУМАЄ ЗБІЛЬШАТИ ЗБРОЄННЯ.

ЛОНДОН. — Премієр Стенлі Болдвин заявив, що Велика Британія мусить приступити до нового зброєння, бо цього вимагає непевна ситуація в Европі. Дивним дивом виходить на таке, що це зброєння є головно спричинене тим, що зброїться Німеччина, або, як виразився Болдвин: велика держава, що знаходиться в сусідстві Анґлії, зараз за Північним морем. Болдвин подав далі, що він не має нічого проти Німеччини, але є того погляду, що диктатури мусять довести до війни. Диктатори, казав він, мусять кінець кінцем розпочинати війни, щоб відвернути очі населення краю від справ внутрішніх. Німеччина, казав він далі, дала тисячам безробітних працю, але в заводах, де фабрикують зброю і амуніцію. Наслідок того такий, що такий край який такими способами ліквідує безробіття, є заразом найбільш узброєним. А Анґлія не може позволити собі на те, щоб якийсь край був і під тим оглядом сильнішим від неї.

ІТАЛІЙЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД.

РИМ. — Населення розхоплює італійські часописи, щоб читати новини з Африки. Виходить, що покищо італійська армія не зазнала ніякого серіозного опору з боку Етіопців. Італійці посуваються вперед при помочі летунських ескадр, що бомбардують міста і всі місця, де є сконцентровані хочби й найменші частини етіопської армії. По летунах наступають тенкові відділи. А крім того артилерія підготовляє італійський наступ. Супроти того не диво, що італійські жовніри маширують зі співом, бо по правді не є покищо наражені на ніякі небезпеки.

ТАЙНА ТАКТИКИ ЕТІОПСЬКОГО КОРОЛЯ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Далі безупинно остерігають етіопських жовнірів, щоб не наступали масово на італійську армію. Властивого етіопського опору надіються щойно в горах. Як він буде виглядати, покищо ніхто не знає, бо всі пляни оборони держиться в строгій тайні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept d for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Загранцею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УРЯД ПРО КОМПАНІЙНІ ЮНІЇ

„Бюро робітничої статистики" при департаменті праці федерального уряду у Вашингтоні вело від довшого вже часу розсліди над компанійною юнією, і саме тепер видало до публичного вжитку висліди свого розсліду про це важне явище американського господарського життя.

Що це таке компанійна юнія, відомо всякому. Зрештою вже саме імя показує, що це юнія робітників, звязана з підприємством. Коли „юнія" має означати союз для оборони інтересів робітників, і то певно в боротьбі проти підприємців, то вже в самій назві „компанійна юнія" видно суперечність, бо видно, що це союз, який має боротися за робітників проти підприємців, а на ділі залежить від підприємців.

Хто орґанізує такі компанійні юнії, не тяжко догадатись. Відомо теж, у чиїм інтересі вона орґанізується. Для яких цілей, це теж видно. Іншими словами, це оруддя боротьби робітників за поправу своєї долі, хитрістю забране від робітників підприємцями та повернене проти робітників.

Це все добре відомі факти, та проте їх часто заперечують з боку підприємців. Говорено, що компанійні юнії не виплив себелюбства підприємців, але їх доброї волі до робітників. Мовляв, це підприємці самі дають почин робітничій орґанізації, дають їй усяку піддержку, як хату, тощо, а зрештою в справи ведення орґанізації не мішаються. Виходилобніби, що компанійні юнії зовсім незалежні від підприємців.

Власне отсе питання й старався розслідити департамент праці через своє бюро робітничої статистики. Для встановлення належної відповіди на це питання уряд розглянув низку з 5 підрядних питань. Отже показується, що компанійні юнії, що обєднують половину робітників цих юній, не мають у своїх статутах постанов про правильні юнійні збори. В підприємствах, що мають компанійні юнії, юнії домагаються справедливости в спеціяльних випадках багато рідше, як у підприємствах, що мають правильні юнії. Компанійні юнії залежні від підприємств щодо плачення вкладок і не мають свободи торгуватися з підприємствами за умовини праці.

Мірячи подібними мірами всі компанійні юнії, урядове бюро приходить до висновку, що з усіх компанійних юній тільки малощо більше як один процент є справді незалежні від підприємств. Отже хіба одна компанійна юнія на сто має яку-таку претенсію й право називатися справжньою робітничою орґанізацією.

„АВТОНОМІЧНЕ МАМІДЛА"

(Оригінальний допис з Галичини).

Наше галицьке УНДО загнане новою соймовою виборчою ординацією в глухий кут — мусіло числитись з обставинами і заключило з урядом договір, на підставі котрого мав той уряд допустити до сойму 14 ундистів, а одного УНО-ніста, мужа довіря епископа Хомишина, або так званої „Української Народної Обнови". Договір цей зломили Поляки на Лемківщині (при явній аґітації інспекторів шкільних і інших урядовців). Львівський тижневик, **„Нове Село"** пише: „Дуже інтересний склад українських послів: 7 адвокатів (всіх адвокатів в соймі є 13), 4 редактори, 1 учитель, 1 ніби селянин і один невідомо, що (Болюх). З цього виходило би, що Українці в Галичині це нарід адвокатів і редакторів. Поляки і Жиди післали разом до сойму менше адвокатів як Українці, а редакторів стільки само. Зате післали 71 хліборобів, а ми лише одного!"

Так пише „Нове Село" (часопис протибольшевицький), забуває одначе, що між тими польськими 71 хліборобами є майже половина — дідичів. — Та не в тому діло.

Перед самими виборами видала президія УНДО (треба признати, що мала лице і не назвала себе „Народним Комітетом") відозву, в котрій каже: „Хто голосує згідно з дорученнями політичного проводу, той бореться за права українського народу, за **автономію** українських земель в Польщі, за зміну **істнуючого режіму,** за свободу розвитку українського народу на всіх ділянках життя".

Було це дуже відважно сказане, але видно за дозволом власне того „режіму", коли цього не сконфісковано. А сказано це очевидно для позискання прихильности виборців, бо поперше власне новою конституцією і ординацією виборчою режім теперішній зістав укріплений мов скала, так, що і самі Поляки його не зрушать, а подруге — за автономію **всіх** земель в Польщі ніяк ундистам не можливо боротись. Вониж мусіли згори урядови заявити своє „незаінтересування" щодо земель поза „сокальським кордоном". Зокрема з Волині допустив уряд пятьох своїх випробуваних Певняків, котрі ніякої автономії не хочуть, а з Полісся, Холмщини і Підляша не допустив взагалі ні одного Українця. Про всі ті землі мають нові посли мовчати — тай тільки. Найцікавіше, що в „Ділі" заговорено, немов то всі ті українські землі під Польщею мають бути... українським **Піемонтом!** І в тому випадку потурання цензури є подиву достойне.

Піемонт — це була **самостійна** держава італійська, котра поволі визволювала і збирала коло себе італійські землі. Чиж і справді польський уряд прирік ундистам створити з українських земель, що є під Польещю, самостійний український Піемонт?

Дуже в тім сумніваємось!

Та ось що замітне:

В самий день виборів, дня 8. вересня ц. р., появилась в урядовому орґані **„Ґазета Польска"** стаття п. з. **„Найважніша справа",** написана безумовно якоюсь особою з круга „рішаючих чинників". Стаття та в дуже безоглядний спосіб розбиває великі українські мрії не то про Піемонт, але і про якунебудь автономію! Автор каже, що потравневі уряди (розумій: пілсудчики) „висунули у відношенню до територіяльних національних меншин, замісць нереальної програми екстермінації Українців і **грізних** для цілости держави **автономічних оман,** державну ідею, що її провідною думкою є обєднання всіх ґруп населення, звязаних природним укладом народовостевих відносин з історією Польщі в імя спільного добра, шо ним є Річпосполита Польська".

Отже автор цілком виразно каже про **„мамідла автономічне"**, а такі слова, сказані в урядовім орґані, є й справді **присудом смерти** для всіх балакань про автономію. Стверджує це і вшехпольський **„Курер Львовскі",** говорячи: „З голосів української преси виходить, що політичні кола УНДО числять на дуже широкі можливости в найближчому часі, яких завершенням має бути — ні менше ні більше — автономія трох південно-східних воєвідств. Не відомо, де Українці набрали натхнення до того роду фантазій. Якщо Українці думають, що справа автономії зробилася актуальною в якійнебудь формі, то просто помиляються. Бо **про ніяку автономію нема й мови"**.

Як бачимо — то і вшехпольський і урядовий орґан висказуються цілком ясно і недвозначно про українські автономічні „мамідла" (омани). Залишіть отже всю надію, панове посли, щодо якоїсь автономії!

Та коби хоч дістали амнестію для політичних вязнів, зліквідування Берези Картуської та перенесення українських учителів та урядовців з чужини до Рідного Краю.

Ю. Горовенко.

О. Б.

НЕУСПІХ ДИКТАТУРИ?

(Надіслане з Парижа).

Европа тепер поділена на три політичні табори. Перший, це осамітнена Італія, другий, це Німеччина й Польща, третій — це решта Европи. Найбільших зусиль докладає третій табор, щоб вдержати в мирному настрою осамітнену Італію. Її апетити великі, яких майже неможливо поскромнити економічними пропозиціями, чи правом на кольонізацію Етіопії. Вона домагається всього, домагається цілости. Висилаючи безупинно свої війська до Сомалі, вона примусила Анґлію кинути міліон своїх воєнних морських тон на поблизькі Італії моря і змусити її хоча часово говорити більш помірковано.

Полишаючи цілковито на боці італійські домагання, пригляньмося ближче самій Італії та італійській диктатурі. Італія воєнних і перших повоєнних років це цілком щось відмінне від сучасної Італії. Коли на передодні світової війни великі держави не доцінювали її, зокрема Центральні Держави, то в часі війни антанта ставилася до Італії не інакше, хоча ця була її союзницею. Є загально відомим, що маршал Фош іронізував, а навіть кпив з вартости італійського вояка. Коли командуючий італійською армією маршал Кадорна домагався від Фоша військової допомоги, бо, мовляв, він не може вдержати фронту проти Австрії, Фош відповів такими словами: „Коли ваші вояки не можуть боротися з Австрійцями, то поставте на їх місце до ваших окопів снопи, а вашу армію розвяжіть".

Справді, хто мав щастя, чи нещастя бути на італійському фронті за часів світової війни, той мусить признати, що великої боєвої вартости італійська піхота не мала. Одначе інші роди зброї були бездоганні. Всеж таки Австрійці відчули справжню війну лише тоді, коли на італійському фронті появилися були французькі та анґлійські частини.

По приході фашизму до влади він докладав всіх зусиль, щоб виховати молоду італійську ґенерацію в бойовому дусі. А що йому це пощастило здійснити, свідчить найкраще той факт, що Франція, а також Анґлія постійно заявляють про необхідність італійської сили в Европі для вдержання мира. Ця оцінка сучасної італійської армії, роблена французькими та анґлійськими військовиками, дає запоруку, що вони оцінюють обєктивно новий дух Італії. Також і чужинні політики, чи публіцисти, яких в останньому часі в Італії не бракувало, заєдно стверджують, що Італія за диктатури осягнула під тим оглядом великі успіхи. І тому саме ані Франція, ані Анґлія не бажають пустити цю нині височовартісну силу десь в африканські кольонії. Хоча Франція й бажає Італії успіху, всеж таки вона хоче, щоб той успіх був осягнений з найменшою затратою з боку Італії. Бо й справді ситуація в Европі за останні тижні стала грізною. Хоча Франції безпосередньо нічого не грозить, одначе ситуація на Балтику, а звідси і на близькому Сході, прибирає вигляд наближаючоїся катастрофи.

Гітлер, Ґебельс, Ґерінґ, Гесс та інші провідвини німецького національ-соціялізму на останньому конґресі в Нориммберґу так висказувалися про Совети та Литву, що колиб большевики дотримувалися дипльоматичних звичаїв, то всякі зносини поміж Німеччиною та Советами, а також поміж Німеччиною та Литвою, повинні бути вже зірваними, щоб допомогти завязати клубок, який необхідно розрубати мечем. Але в дійсности ніхто із державних мужів не знає, що Німці думають. Тепер вони в Европі найбільше підозрілі. Питання Австрії не вирішене й хто знає, чи Німці, не погрожуючи Литві та Росії, не думають про напад на Австрію, якщо Італія розпічне війну з Етіопією. Війна в Етіопії затягнеться. Італія при своїх мінімальних господарських ресурсах надто вичерпається в цій війні й не буде вже такою небезпекою для Німеччини. Оця неясність німецьких плянів примушує Францію стати по стороні Анґлії, а не по стороні Італії. Але водночас Франція не ослаблює своїх намагань, щоб Італія одержала в Етіопії якнайбільше, хоча це не цілком відповідає французьким інтересам. Як це все розвяжеться, покаже найближчий час. Та, не зважаючи на те, одно треба ствердити, а це те, що диктатура Мусолінія поставила Італію на одно з перших місць в Европі. Ще так недавно погорджувану й недоцінювану Італію вважають нині необхідною для вдержання мира в Европі. Ось у чому лежить ріжниця між італійською диктатурою і приміром еспанською диктатурою Прімо де Рівери. Італійська диктатура помогла нації переродитися і розвинути її сили. Принаймні так тепер ця справа виглядає. А еспанська диктатура допомогла до упадку монархії та побільшення анархії. Те, що було в Еспанії, бачимо в теперішній Польщі та в Советах. Диктатури цих держав ведуть неминуче до внутрішніх революцій. З того видно, що не можна принципу диктатури узагальнювати. Не можна твердити, що кожна диктатура в кожен час є некорисною. Як теж годі казати, що кожна диктатура і в кожен час є корисною.

Останнє бажання.

Одного голяря засудили на смерть, згідно з домаганням прокуратора. Перед екзекуцією суддя спитав засудженого, чи має якесь останнє бажання.

— Я хотів би ще перед смертю обголити пана прокуратора.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

66.

І крамниць скільки. А люду. Скрізь повно, скрізь набито. Люди, Жиди, пани. Панночки такі, що Володько, коли б не був так захоплений, розміятися міг би. Тоненькі такі, спіднички короткі, черевички такі на ногах. Вони жебонять такими тоненькими голосками, що навіть він — ще малий, і то вже грубшим голосом говорить.

Очі Володька геть аж випинаються. Випинайтеся собі. Все одно всього не побачите. Хіба ж це є можливо?

Тим часом доїхали до великого мосту. Під ним широченна річка. Такої річки ще Володько ніколи не бачив. Далі видно якісь старі грубелезні мури. На них вежа з зубами.

Батько не має часу розмовляти. Тут так тісно, так багато підвід, що треба добре стежити, щоб не зачепитися кому за вісь. Але все таки він обернувся до Володька і показав батогом на мури:

— То, каже, замок. Старий він вже. Там колись князь Острожський жив. А це, показав на річку, Горинь. Сюди тече наша річка.

Володько вже чув про того князя. В дерманському манастирі є великий гарний образ князя Острожського. Перед ним ставлять свічки і навіть цілують у палець на нозі.

А про Горинь чув Володько також. Колись оповідав про ту річку батько. Так от вона де та річка. О, Широка річка. У ній, мабуть, і риби, Господи, скільки. Але там певно втопився б одразу. Дна зовсім не видно.

Переїхали в Нове місто і зупинилися на торговиці. Тут уже безліч підвід. Скрізь снують дядьки, Жиди, ліворанти. Галас над усім неймовірний, погано пахне, а духота, — ледь дихаєш.

Володько мусить сидіти на возі і пражитися на сонці. Приємність це неабияка, але він не нарікає. Сидіти, то сидіти. Нащож тоді він їхав? Він знає добре своє завдання.

Батько десь ходив, довго там барився. Вернувся до воза обвантажений двома новими фабричними серпами, косою та ще якимись клуночками. Сусідські дядьки, що лежали на возах, побачивши покупку, заговорили до батька. Посходилися і почали оглядати та випробовувати серпи і косу. Серпи знайшли добрими. Косою довго подзвонювали об обвід колеса і думки дядьків розходяться. Одні кажуть, що нічого, інші знов сумніваються.

Матвій казав: — Ну, яка є, така є. Косу і жінку не вгадаєш.

— То, бачте, найлучче купувати косу у кацапа. Я, бачте, ще позаторік як купив, то й досі маю. Скісок один лишився, але тне, як бритва.

Довго ще говорять про серпи та коси. Згадують старі, ковальські серпи. Це, мовляв, не та фабрична тандита. Бувало, як тобі серп, то серп.

Хтось згадав і ковалів-Циганів і які лепські виробляли вони серпи. Найкращі серпи циганські, а коси кацапські. Але то було колись. Тепер все фабрика.

І наговорившись вволю, розходяться. Пополудні Матвій збирає зпід коней опалку, опоруе їх, гнуздає і їдуть додому. По дорозі коло річки коні напуваються. Володько дістає велику цілу булку, яку він думав довезти додому нерушеною, але покуса покуштувати її така велика, що він не видержав і відщипнув кусничок. Це, думає він, ані ніхто не пізнає. Але згодом, їдучи, він ще й ще щипає булку, поки з неї не лишилося нічого. Додому так і не привіз, лише на другий день похвалився Хведотові, що він сам зїв цілу велику булку. Боже, як Хведот заздростив.

І взагалі, після поїздки до Острога, Володько став неймовірно розумний. Він стільки того наоповідав, стільки всього бачив, стільки чув, що Хведот просто чудується, як його в світі можна все те знати. Володькові навіть снилося місто. Він почав дуже просити маму, щоб йому купили такого кашкета з звіздою, якого він бачив у стражника.

Жнива йшли далі... Жниво дорідне. Пшениця і жито колосисте, тяжке. Овес також зернистий.

Це дещо виведе родину з біди. Настя заваготніла і не могла жати. Приходилося кликнути дівчат. Була знов Катерина. Володько оповів їй всі подробиці з Острога.

Коли Настя ходила тяжкою, у родині настав спокій. Вона раділа, що „можливо буде дещо більше в рот вложити". Такий дорід засипле знов їх засіки зерном, їх кадуби мукою, копустою та огірками, їх бодню салом та мясом. Може вона могтиме хоч на час чисту годину мати, а „він" трохи пообкидається з боргів, та не потребуватиме цілу зиму колупати те каміння, по скелях дряпатися, дерти одіж та ламати власні кості.

Може у „нього" і настрій поліпшає. Може хоч на короткий час прийдуть спокійніші та щасливіші дні, коли то вони з діточками весело і хоробро зустрінуть довгу, сувору зиму, певні, що голод не засягне до них, що вечорі їх будуть приємні і радісні, в гурті коло розпаленої на червоно плити, на якій вариться смачний тлустий крупник. Може і дітвора трохи обшкрабається. Кожному потрібна якась людська одяжина, якесь пристойніше взуття.

Може „він" також і з тею землею дещо втихомириться. Замандюрилося йому кидати старе, вгріте, влюблене кубло і волоктися бо-зна куди в світ, де ні кола, ні двора, де світ не свій і чужі, хто зна які, люди. Хто знає. Може якраз...

Не звикла вона пересилити чи переконати „його". Що заманеться, те й зробить. Вона мусить хоч-не-хоч послухати. Але, милі мої людоньки. Послухайте мене, дурну нетямущу бабу. Послухайте і розсудіть. Чи ж нам тут є вже така несидня? Чи ж не маємо хліба і до хліба? Чи ж не докупили ми он поля десятинку? Правда, тяжко було. Стягнулися, поголодували, але, аби Бог дав тільки здоровля, все то, людоньки мої, фрашки. От одно, що далеко до церкви та дітям до школи. Але людина собі так міркує, що коли можеш, то піди до церкви, помолися там перед святими угодниками і свічку їм постав, а коли бракне може, то, людоньки мої, візьми тай стань дома перед образами та від щирого серця до Господа Бога звернися, та вдар себе в груди і скажи: Боже, милостив буди мені грішній, прости й спаси мене недостойну рабу твою. І думаєте, що Бог не почує? Почує. Скрізь почує. Принаймні я так собі, дурна нетямуща, міркую. А діти вже якось до путя дійдуть. Панами бо-зна якими не будуть, але такими темними, як ми, також не сміють бути. Чи то листа написати, чи то в москалі піде, чи то книгу божеську у руку візьме — скрізь письменний є письменний. Скрізь він знає, скрізь він собі раду дасть...

Так розважає Настя. Але не так розважав Матвій: „Дякувати Богу, що вродило, але ж хіба він на те тверді тяжкі руки має, щоб згорнути їх і з жінкою коло плити тари-бари плести? Нащо ж тоді його міцні мязи і голова на вязах? Все то на те, щоб людина росла, ширилася. Це добре, коли по таких жнивах до клуні цілим потоком пливе золоте пахуче зерно. Але треба вміти з нього щось зробити. Треба добре його збути. Треба якийсь новий будинок пристроїти, поля шмат докупити, худобину якусь прикормити. Людина живе на те, щоб „в поті лиця свого їсти хліб свій насушний". Так і Святе письмо глаголе, так хоче сам Бог, так було, є і мусить бути.

А тому не дай себе спутати неробством, задовольнитися тим, що є, не бажати більшого. Не дай себе вкрити пухкою периною лінивства і лежати непорушно гнилою колодою. Хай буде тобі в мороз душно, у голоді весело, в нужді сито і повно. Діти ростуть і кожне з них хай буде те, що Бог і ми хочемо. Хай вони свідомо знайдуть свою стежку і йдуть нею твердо до кінця свого життя. І кожне з них хай зробить більше від батька свого і тоді світ буде багатший і щасливіший.

(Далі буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що надзвичайні збори відбудуться в четвер, 10-го жовтня, точно в годині 8-мій ввечір. Просимо всіх членів прийти точно на означену годину, бо маємо багато справ до порішення. Довгуючі члени зволять вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Просимо тих членів, що ще не доплатили до свого цертифіката, щоб на цих зборах доплатили. — Б. Гурянський, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДВІ МІРИ?

Конгресмен Емануел Селер виголосив у своїй окрузі в Брукли[illegible] промову, в котрій торкнувся між іншим питання участи Америки в олімпійських ігрищах, що мають відбутися наступного року в Берліні, а потім зійшов на становище американського уряду до гітлерівського уряду.

Тут конгресмен став критикувати секретаря стейту Гола за те, що він не виступив проти переслідування Жидів у Німеччині.

Говорив він до „Федерації молоді жидівських милосердних установ". Дуже йому плескали. Видно, з ним годилися.

Та ні цеї організації, ні самого конгресмена Селера якось не видно було між людьми й установами, що протестували проти інших подібних переслідувань. Якось ми не чували, наприклад, щоб вони протестували проти польської пацифікації Галичини, або проти виголоджування України большевиками.

ХТО БЕЗХРЕБЕТНИЙ?

Конгресмен Селер, як пише „Ню Йорк Таймс", називав секретаря стейту Гола за те, що він не хотів протестувати проти переслідування Жидів у Німеччині, „спайнлес", себто безхребетник. З огляду на те, що секретар стейту це по президенті найвищий адміністраційний урядник краю, визиванку до нього можна віднести до всього американського уряду.

Якжеж тоді назвати поступки тих, що хочуть протесту секретаря Гола проти переслідування Жидів у Німеччині, але не протестують проти переслідування Укрїанців Поляками або Москалями?

„Бути без хребта" це образовий вислів, що значить стільки, що „не мати відваги". Не має, значить, секретар стейту Гол відваги запротестувати проти переслідування Жидів у Німеччині. Не має відваги — значить, боїться наслідків, певно в нутрі краю й поза краєм.

Горно. Чомуж тоді жидівські організації не протестують проти переслідування інших народів? Може теж „їм невигідно", не хочуть наражуватися комусь таким протестом? Якже це називається?

МОРАЛЬНІ ПРАВИЛА.

Чи зміняє це річ, що Жиди домагаються протесту від американського уряду? Чи зміняє це річ, що Жиди критикують американський уряд за непідношення протесту? Чи якраз ці домагання й ці визиванки не ставлять Жидів у ще гірше положення? Чи, виставляючи моральне мірило для осуду американського уряду, не виставляють вони теж перед світом мірила для осуду себе самих? Чейже не можуть вони сказати світови: Ми домагаємося від американського уряду, щоб він протестував проти переслідувань у Німеччині, але цей моральний обовязок не відноситься до нас.

Чи не має світ права домагатися від тих, що домагаються від інших протесту проти переслідувань, щоб вони самі вперш у чергу примінили моральні правила протесту до себе самих?

АМЕРИКА Й УТИСК.

Говорив далі конгресмен Селер:

„Я самий говорив з ним (секретарем стейту Голом) кілька разів та просив його піднести формальний протест, вказуючи йому, що це булоб корисно й для Жидів і для краю".

Під краєм, очевидно, розуміється Америку.

Як міг такий протест бути корисний для Америки? Конгресмен певно розумів, що спокій та рівноправність народів лежить у добре зрозумілім інтересі Америки. Згода. Чи можна на тій основі ждати, що в тім добре зрозумілім інтересі Америки конгресмен Селер буде протестувати проти всяких національних утисків у світі, буде говорити за такий протест з боку американського уряду та що він буде намовляти Жидів підносити такий протест та що він буде гостро називати тих, що не схочуть признавати цього морального права, що так спирається на розумнім поняттю інтересу Америки?

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Пресовий відділ Студії В. Авраменка. — Повідомлення про зміну приміщення студії і її перенесення з одного міста до другого є звичайним платним оголошенням. Щодо згадки про мистецьке удекорування студії, обстанову, фільмові лябораторії й т. п. подаємо, що про все те буде можна подавати тоді, коли воно буде зроблене. Тесаме відноситься теж і до балетних виступів. Треба такі справи подавати до поміщення в часописі й для інформування громадянства тоді, коли вони вже є доконаним фактом, а не наміром. Загальників, що проєктується це й те, не будемо, поміщувати, а тільки те, що вже твориться. Це відноситься між іншим і до фільмової справи. Просимо завжди мати на увазі те, щоб не мішати справ, які підходять під рубрику платних, бизнесових оголошень, зі справами загальної новинкарської натури, чи чисто громадського значінння.

ТЕМПЕРАМЕНТ І ЛЕКСИКОН.

Німецький професор д-р Фридрих Т. Фішер славний був не лише зі своєї вчености, але і з великого гумору. Підчас подорожі по Італії почав професор Фішер суперечку з якимсь безстидним вейтером.

Висварив порядно вейтера, одначе в схвилюванні забув, як по італійськи зветься драб. Не думаючи довго, схопив вейтера за полу фрака лівою рукою, щоб не втік, а правою рукою став перелистовувати словар і так довго держав вейтера на превелику втіху весіх гостей, поки не знайшов цього слова та не крикнув його вейтерови на ввесь голос.

НЕ ПРИСЛАЛИ СТАТИСТИКИ Й ІСТОРІЇ

ДО ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА ОСЬ ТАКІ ГРОМАДИ, В ЯКИХ Є ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА:

Алтуна, Па.,
Амбридж, Па.,
Амстердам, Н. Й.,
Ансонія, Конн.,
Асторія, Л. Ай.,
Обурн, Н. Й.,
Барнесборо, Па.,
Белфонт, Па.,
Бентлейвил, Па.,
Бетлегем, Па.,
Бервик, Па.,
Бінґгемтон, Н. Й.,
Бавндбрук, Н. Дж.,
Батлер, Па.,
Бриджпорт, Конн.,
Кемпбел, О.,
Кантон, О.,
Карнеґі, Па.,
Сентрал Фолс, Н. Й.,
Котсвил, Па.,
Кос-Коб, Конн.,
Кромптон, Р. Ай.,
Данбері, Конн.,
Дербі, Конн.,
Деслодж., Мо.,
Дургамвил, Н. Й.,
Донора, Па.,
Істон, Па.,
Едвардсвил, Па.,
Ірі, Па.,
Етна,
Експорт, Па.,
Іст Шікаґо, Інд.,
Форбес Ровд, Па.,
Форествил, Конн.,
Фар Ракавей, Н. Й.,
Фарел, Па.,
Ґалвей, Н. Й.,
Ґері, Інд.,
Ґлестонбері, Конн.,
Ґлен Лайон, Па.,
Гартфорд, Конн.,
Ґастинґс он Ґудсон, Н. Й.,
Гейзелтон, Па.,
Гемпстед, Л. Ай.,
Голийок, Масс.,
Ґомер, Па.,
Іселін, Па.,
Іселін, Н. Дж.,
Джамейка, Л. Ай.,
Джінет, Па.,
Джоліет, Ілл.,
Джессуп, Па.,
Канзас Сіті, Канн.,
Кентон, В. Ва.,
Лейквуд, О.,
Ленкестер, Н. Й.,
Лейтроб, Па.,
Локост Пойнт, Мд.,
Лундіс Лейн, Па.,
Лічбурґ, Па.,
Мадісон, Ілл.,
Маганой Плейн, Па.,
Менвил, Р. Ай.,
Мейнфілд, Па.,
Милвил, Н. Дж.,
Майнерсвил, Па.,
Москіґан Гайтс, Міш.,
МкКіспорт, Па.,
Монт Кармел, Па.,
Назарет, Па.,
Нантикок, Па.,
Нескеґонінґ, Па.,
Ню Александрія, Па.,
Ню Бронсвик, Н. Дж.,
Ню Кесл, Па.,
Ню Провиденс, Н. Дж.,
Найаґара Фолс, Н. Й.,
Нортумберленд, Па.,
Норвик, Па.,
Ормровд, Па.,
Пікскіл, Н. Й.,
Пюрія, Ілл.,
Портленд, Оре.,
Фінікс, Ілл.,
Плейнсвил, Па.,
Провиденс, Р. Ай.,
Плейнфілд, Н. Дж.,
Реймі, Па.,
Ривергед, Н. Й.,
Ровей, Н. Дж.,
Росфорд, Огайо,
Рон, Па.,
Саґіно, Міш.,
Сейр, Па.,
Скрентон, Па.,
Шарон, Па.,
Сімсон, Па.,
Сликвил, Па.,
Савт Плейнфілд, Н. Дж.,
Соблет, Вайоминґ,
Сайксвил, Па.,
Стейпелтон, Н. Й.,
Сейнт Луіс, Мо.,
Шенандоа, Па.,
Тамс, Ва.,
Тонтон, Масс.,
Тейлор, Па.,
Толідо, О.,
Томастон, Конн.,
Торп, Вис.,
Ютика, Н. Й.,
Вандерґріфт, Па.,
Вестбері, Н. Й.,
Вестчестер, Н. Й.,
Вест Гамонд, Ілл.,
Вест Нютон, Па.,
Вилминґтон, Дел.,
Вудгейвен, Н. Й.,
Вудлон, Па.,
Вайстон, Л. Ай.,
Вест Гарвей, Ілл.,
Віліямставн, Н. Дж.,
Єйсборо, Па.,
Йорквіл, О.,
Йонґставн, О.,
Зейнсвил, О.,
Зіґлер, Ілл.,

СОЮЗОВЦІ З ВИЩЕ ЗГАДАНИХ ГРАМАД!

Ми певні, що Вам усім залежить на тім, щоб у Пропамятній Книзі У. Н. Союза була коротка історія тих громад, в яких Ви жиєте і працюєте і де виховуєте молоде наше покоління в такім дусі, щоб воно заняло по Вас місце й продовжувало там українське життя. Треба те вписати в Пропамятну Книгу, що Ви там жили і працювали. І тому ще раз просимо Вас **негайно** подати нам хоч короткі відомости про те, як довго живуть Українці в тій і тій громаді, скільки приблизно є там Українців, чи є церква, школа, Народний Дім, бібліотека. Подайте далі число наших товариств, а ще далі число бизнесменів та професіоналістів, як адвокатів, лікарів, учителів, інжинірів, аптикарів і т. д.

Якщо кожна громада виповнить ось так свій обовязок, то матимемо образ життя нашої імігграції в Америці. Просимо наших громадян зрозуміти вагу цеї загально народньої справи і надіслати потрібні інформації на адресу „Свободи".

ОДНО СЛОВО.

Одно однісіньке слово, тай бач, що воно наробило. Багато говорить людина, багато слів виходить з її уст, та от, бачите, якраз отсе слово. Скількиж то лиха принесло воно з собою! Запечатало щастя людини, розбило красні діла, внесло роздор, ненависть і багато, багато наробило отсе одно слово. І чомуж вийшло воно з уст? Чому не здавлено його-там? Вилетіло тай наробило лиха. А тепер не можна його зловити. Запізно... Знай, слів не пускається так легко. Добре їх перетрав, добре обдумай, а тоді пускай їх у світ, щоб вони добро творили, любов будили, несли щастя та долю твоїм братам.

Розум це пан над твоїми словами; він їх має зважити, одобрити, а язик на його розказ у світ має їх пустити. Не пускай слова на вітер, бо настане буря. Одно однісіньке слово.

А ми, Українці, ми так любимо багато, багато говорити, переливати з пустого в порожнє.

У нас пливуть слова, як га вода в гірськім потоці, пливуть багато, та скоро. Пливуть, а ми даємо їм волю. Та не все воно добре.

М. М.

МУЗИКА Й ВОЄВНИЧІСТЬ.

Французький король Франц І. післав раз султанови Солімановы кількох знатних музик. Султан із двором вислухав три концерти. Та опісля йому здавалося, що лагідна музика французької капелі робить його людей мягкосердними; боявся, що через те зменшиться теж їх воєвничий дух і це матиме поганий вплив на його володіння. Тому добре винагородив музик, одначе зараз прогнав їх, та передтим приказав їх інструменти порозбивати на дрібні кусні.

ПОПУЛЯРНІСТЬ.

Саксонський король Фридрих Август відвідав раз у Ляйпціґу славного маляря Макса Клінґера та сказав, що то мусить бути дуже приємно, коли хто є такий популярний, як Клінґер. „Ах, ваша королівська величносте! — відповів Клінґер. — Що це є популярність? Ні Дірер, ні Тіціян, ні Рембранд не є популярні. Навіть Вільгельм Буш не є популярний. Одинокий Рафаель здається є популярний. Тай то лише тому, бо про нього вірять, що він малював без рук!"

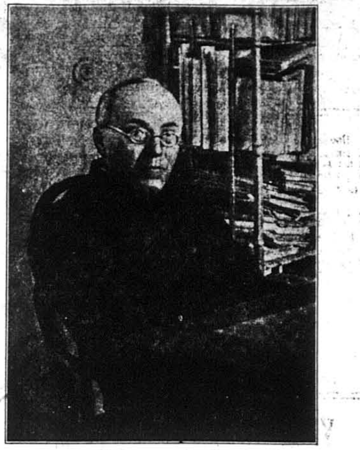
———o———

ОПТИКА.

Старий столяр читає вечором часопис, широко розняввши руки. Надходить знайомий та каже зі сміхом: „Так, так, очі вже не служать! Старість не радість!"

— Ні, ні, — відповідає старенький столяр — то лише руки закороткі.

ЮВИЛЕЙ ЛИТОВСЬКОГО СВЯЩЕНИКА-ПАТРІОТА

о. д-р Олександер Дамбравсказ.

В 1935 р. Литовці в Литві й на еміґрації святкують торжественно 75-літню річницю уродин **о. д-ра Олександра Дамбравсказа,** знаменитого литовського вченого відомого з письм, підписуваних псевдонімом „Адам Якштас".

Шановний крилошанин о. Дамбравсказ уродився в 1860 р. на Литві, в селі Куроні. По скінченню ґімназії студіював науки природничі й математику в університеті в Петербурзі. Та згодом покинув університет і вступив до Жмудської Духовної Семинарії, щоб студіювати теольоґію. З Семинарії вислано його на кошт цеї інституції до Духовної Академії в Петербурзі. Ставши священиком, був катехитом у реальній школі в Поневірю на Литві. Тут він переконався на власні очі, як царська влада переслідує литовський дух, як намагається винародовлювати Литовців. За те, що о. Дамбравсказ дав вираз свому негодуванню, пішов як вязень на рік до монастиря, а потім заслано його на 5 років в глиб Росії. Своє увязнення і вигнання використав Шановний Ювилят на наукові студії. Повернувшись на Литву, став професором у Жмудській Семинарії і секретарем еп. М. Палюльовиса. В 1902 р. покликано його на професора до Духовної Академії в Петербурзі. Та Ювилят хотів більше служити Литві, тому в 1906 р. покинув Петербург і осів у Кавнасі, теперішній тимчасовій столиці Литви.

Тут зорґанізував він велике товариство для видавання литовських книжок. Почав теж видавати дуже поважний місячник „Дравґія" („Товариство") і брав живу участь у відродженню литовського народу. В 1914 р. зістав іменований крилошанином жмудської капітули. Міг легко стати єпископом, але не бажав цеї гідности, бо думав, що вона звязувалаб йому руки в народній праці.

Шановного Ювилята наділив литовський університет докторатом. Він є шанований у Литві як добрий поет, теольоґ і математик. Він положив теж великі заслуги для міжнародньої мови, відомої під назвою „Есперанто". В есперантській „біблії", що зветься „Фундаменто де Есперанто", поміщені вірші Ювилята. До того всього хіба ще додамо те, що о. Дамбравсказ є великим приятелем українського народу і мріє про злуку Литви і Білорусі з Україною. Бажаємо Шановному Ювилятови ще дожити цеї великої хвилі, щоб ті мрії здійснилися.

Казис Відікавсказ,
Филаделфія, Па.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Е. Онацький.

СИРАКУЗИ

(З мого подорожнього щоденника).

(6)

— Рятуй мене, богине Діяно — яж на твої руки склала шлюб!... — голос дівчини рветься від страху й розпуки, а юнак уже жагою, як вогнем, наливається...

І нараз — сталося чудо: чистим струмочком побігла до моря чесна дівчина, бурхливим потоком помчав слідом за нею непогамований юнак...

— Не так склалося, як думалося та гадалося. — І ще досі бурхливий Алфей, непогамований потік, шумить і вирує в далекій Греції, а Аретуза, холодна, незаймана німфа, що від неї тільки й зосталася глибока блакить чарівних очей, байдуже приймає, прикрившись пушистим папірусом (теж гостем із далекого Єгипту) відвідини цікавих туристів отут в Сиракузах, на самому березі моря. Не легко, мабуть, було пробігти попід цілим морем і зберегти свою свіжість і солодкість. Але — богам все є можливе.

Місце коло джерела Аретузи дійсно дуже гарне й мальовниче. По високих мурах, що оточують живець грайливої води, вються прегарні фіялкові буґенвілії й ще більш гарні жовто-червоні лінтанії. Поміж листям повзучих ростин приміщено з десяток голубників, і білі голуби — виключно білі голуби — та ріжнопері качки вносять життя і — багато любови в це житло холодної німфи.

Я витратив з пів години часу, розпитуючи всіх прохожих (а тут їх багато, бо навкруги громадський бульвар, що тягнеться здовж набережної), як звуться оті жовто-червоні квіти (лінтанії), бо я їх вперше бачив. І зпоміж усіх цих прохожих, що половина з них напевно проходила тут кожного дня, ніхто не міг задовольнити моєї цікавости. Ніхто! Навіть прегарні панночки, що їх я спиняв, наражаючись на небезпеку ворожого виступу тутешніх завжди смертельно-заздрісних кавалерів; навіть доброзичливі католицькі священики, що, позбавлені можливости мати дітей, нерідко знаходять вихід для своїх ніжних почувань у любові до квітів. Ніхто! Аж нарешті з допомогою чисельних добровольців знайдено огородника й задовольнено, як мою цікавість, так і цікавість усіх тих, що ще здатні були тим зацікавитися.

Погулька здовж сиракуської набережної дає багато до думання й відчування. Поезія леґенди і мітів переплітається тут із патосом історії й траґедією життя.

Недалеко від джерела Аратузи — мармурове погруддя невідомого мені чоловіка. Поспішаюся зробити з ним ближче знайомство й знаходжу в тому потіху. Напис на памятнику промовляє незвичайно красномовно:

„Кармельо Кампізі, визначний лікар, люблений за свою доброчинність. Завжди боровся за свободу думки для відродження Батьківщини. Шляхетно робив змови проти гнобителів"...

Здіймаю перед ним капелюха й низько кланяюся. А сам думаю: щаслива та країна, де є уряди, що терплять такі памятники на громадському бульварі. Чи можливий був би такий памятник у Росії? Або навіть у Польщі? „Шляхетно робив змови проти гнобителів"... „Боровся за свободу думки для відродження Батьківщини"... В Росії такий памятник давно би стягнули в підвали Чека, а всіх тих, що його ставили, — або їх родичів і потомків — загнали би на Сибір чи на Соловки...

Виходжу на високу терасу над морем. Око біжить по смараґдовій поверхні ген-ген у блакитну безконечність. Дивлюся вниз: кілька гострих каменів сторчать загрозливо з води. Хвилі бють глухо й глибоко. Тераса називається досить траґічно: „Тераса Безпорадних". Очевидячки, відограє тут ролю турецького моста в Камянці Подільському, згідно з говіркою: — „з мосту та в воду". Але, на перший погляд, сама можливість існування в Сицилії оцієї катеґорії „безпорадних", що наважуються знечевя скакати в воду, на загрозливі скелі, видаються сумнівною. Хібаж оця розкіш природи, оце райдужне сонце, оці барвисті квіти, радість для ока, оці запашні овочі, радість для рота, оці памятки минулого — радість для чуття й інтелекту не повинні би були створити з мешканця Сицилії вічно веселу, радісну, задоволену, щасливу людину?

А отже — ні!... Коли приглядаюся до натовпу, бачу вражаючу скількість чорного. Я не кажу вже про чоловіка, про цю принципово монотонну, безбарвну половину людського роду. Але мало не всі жінки, особливо з простолюддя, ходять убрані також у чорне, і в їх переважно чорних очах (хоча зустрічаються й глибокі блакитні очі, глибші й блакитніші від моря у „Тераси Безпорадних") можна прочитати неприховану мелянхолію, безконечно безрадісний смуток. Сицилійці — нарід вульканічної пристрасти, сильних відчувань. Вони вміють любити й вміють ненавидіти. Побратимство серед Сицилійців не просте слово; за друга й побратима Сицилієць дійсно може віддати все, що має, — включно з життям. Але Сицилієць вміє й ненавидіти. В задоволенні своєї пімсти він знаходить найбільшу насолоду. Але так сильно відчуваючи, Сицилієць і в найбільшій своїй насолоді завжди страждає й терпить. Бо людська натура не може розкошувати в сильних чуттях без страждання. І тут, мабуть, одна з причин мелянхолії сицилійського народу.

Але є ще й друга. Багатство природи, оця незрівнана розкіш фарб і пахощів, ніби ще більше підкреслює, ще більше вилонює її байдужність до людської долі. Людина любить вязати себе з природою, любить уявляти її собі співучасницею її радостей і горя. Погляньте на вислови народньої поезії всіх народів, з українського почавши, і ви на кожному кроці зустрінете оцей вражаючий паралелізм. Досить пригадати собі хоча би „Слово о Полку Ігоревім", де ціла природа ввесь час бере найжвавішу участь у подіях і людських переживаннях, і коли трапилася відома катастрофа з поразкою нашої тодішньої української армії:

„Ничеть трава жалощами,
А древо с тугою к землі приклонилось"...

В тисячеліттях сицилійської історії, серед вибухів вульканів, в страхіттях жахливих землетрусів, у нелюдських кровопролиттях, людина мусіла бути вражена байдужністю природи, її себелюбним самоприкрашуванням, її небажанням „с тугою к землі приклонитися", її рішучою відмовою співчувати людським стражданням. Кожний крик, кожне зітхання й стогін губляться тут у глухій порожнечі байдужньої вічности, без відгуку, без „жалощів".

Мої останні відвідини — в Музею, де в маленькій кімнатці чекає на мене богиня Любови, що тільки що вийшла з купелі. Рухом руки вона підтримує вбрання, що ледве вкриває соромливу частину тіла, і догодний сторож трохи причиняє внутрішні ставні вікна, витворюючи інтимні сутінки. Білий мармур відразу набирає життя й у мягких контурах тіла оживає безконечна ґрація. Де ти тепер, о чарівна дівчино, ти, що послужила зразком для богині Любови? Як тебе звали перед двома тисячами років? Кого ти любила? Хто був отим щасливим коханцем? В маленькій кімнаті — глибока тиша. Ніхто й не жде відповіді, але я відчуваю живо тремтіння вічности, що його можуть нам дати тільки вже давно мертві речі.

(Кінець).

ЯК СТЕЙТИ ДІСТАЛИ СВОЇ НАЗВИ.

Більш ніж половина стейтів та територій приналежних до Злучених Держав набули свої назви від Індіян. Інші стейти, як виходить, дістали назви від чужих земель, а саме сімнацять від латинських держав, англійських місць та осіб. Тільки три стейти, а це Вермонт, Луізіяна та Мейн, є французського походження.

На довго передтим, як корабель „Мейфлавер" причалив до скали Плімут з групою відважних осадників, Індіяни прозивали територію своєрідним звичаєм, котрих назви тепер творять історію. Більшість із них були названі більше-менше за спостереженнями червоношкірих, а деякі носять назви тамошніх племен.

Алабама це назва одного племени, котре передтим жило в тих околицях, що означає точно „вичищую землю". Слово Аласка походить від Ескімосів, що в перекладі значить „велика країна". „Земля мало весняних пор", це принята назва для стейту Арізона, коли Аркензо була назва колись знаного племени в тій околиці. Конетикот це „земля довгої ріки", а Айдаго значить „світло на горах". Ілиноїс у дослівнім перекладі звучить „ріка людей", що мають являтись одиноким здогадливим вияснениям з усіх двадцять сімох індіянських стейтів.

Дальше, Кентоки, стейт синьої трави, дістав свою назву від первісних Американців, тому, що це означало для них „завтрішня земля". Масечусетс це „місце у великих горах"; Мішіген, значить природно „велике озеро", а Миннесота, теж мальовничо, а саме „мутна вода". Стейт Небраска значить „широка ріка", а походить від тамошньої ріки Платте, коли Дакота означає „обєднані приятелі". Огайо це слово індіянського племени, званого „Айроквоїс", значить „величавий"; Оклагома, де ще й досі є багато Індіян, це „земля червоних людей". Теннесі значить „кручена ложка", Тексас „земля союзників", а Вайоминг у перекладі значить „земля гір та низин".

Еспанські подорожники та священики, котрі були першими, що вступили на землю полудневих стейтів і побережа Тихого океану, надали багато еспанських та латинських назв найденим територіям. Каліфорнія, котру Еспанці застали з гарячою атмосферою, значить дослівно „гаряча печ". Стейт Колоредо дістав свою назву від ріки, котрої в водах подорожники бачили доволі червоної глини, від того воду ріки так назвали. Еспанські слова „пасква флорида" означає цвітна неділя, або свято Флорида, з чого одно, тобто Флорида, осталось назвою стейту, головно тому, що у цвітну неділю вперше вступив на полудневу частину краю Еспанець Понсе де Ліон. Монтана по еспанськи значить „гористий", а Невада „снігом одітий". Орегон це латинська назва, а означає „земля людей з великими вухами, бо так Еспанці любили називати Індіян. Филипіни це одно з еспанських слів „Іслас Филипінас", приняті за еспанським королем Филипом. Пуерто Ріко значить „багата пристань".

Багато стейтів назвали Англійці та Французи за особами та місцями у своїх родинних країнах. Вермонт назвав подорожник Чемплейн, що означає „зелені гори"; Мейн названий за старинною провінцією у Франції, на полудне від Нормандів, в тім часі власність королеви Генрієти Марії, жінки англійського короля Чарлза I; стейт Луізіяна названий у честь короля Людвика XIV.

З Англії походять назви таких стейтів: Дистрикт Колюмбія, названий у честь Христофора Колюмба; стейт Делавар за лордом де ла Вар, котрий прибув у затоку, звану Делавар, 1610 року; стейт Джорджія за королем Джорджом; стейт Індіяна названо тому, що це була земля Індіян; стейт Мериленд за королевою Генрієтою Марією; Ню Гемшір за англійським повітом, званим Гемшір, а Ню Джерзі теж походить від іншого англійського повіту; Ню Йорк названо в честь князя Йорку, котрому ту земельну область віддав його брат, король Чарлз II; стейт Пенсилвенія значить „лісова земля Пена", названа в честь Виліяма Пена; Ровд Айленд спершу це був малий острів з містом Нюпорт, а опісля ту назву принято для стейту, котрий передтим звався Плянтації Провиденс; стейт Вірджінія названо в честь Елизабети, дочки Генри VII, популярно звісної як королева Вірджін, коли Вашингтон це одинокий стейт, що носить назву американського героя, Джорджа Вашінгтона.

ФЛІС.

Гість (до адвоката): — У вашому рахунку є, що я був двічі в вас 25-серпня. Таж то того дня був лише раз!?

Адвокат: — Ви забуваєте, що ви вернулися та питалися мене, чи не лишили в мене парасолі!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Центральний Комітет Українських Національних Товариств про біжучі завдання.

В середу, 2-го жовтня, відбулися в Українськім Народнім Домі наради делегатів українських товариств з Ню Йорку. Брали участь 19 делегатів, що заступали 13 установ і організацій. Обговорено і вирішено такі справи:

1. Листопадове Свято, пляноване на неділю, 3. листопада, вшанувати богослуженням і концертом. Поки появляться окремі оголошення, просимо товариства, щоб узяли участь не лише в панахиді за полеглих борців, але щоби прийшли вже в год. 10. рано до тих саль, де звичайно відбувають свої зібрання, і щоб з прапорами пішли до своїх церков на Службу Божу. Після панахиди буде збірка на інвалідів Української Армії. Вже тиждень передтим будуть наші жіночі організації продавати цвіти волошок (блаввату) під церквами і по товариствах. Просимо при цій нагоді давати до пушок жертви на інвалідів, а приняті цвіти волошки носити аж до неділі, 3. листопада, на знак манїфестації.

2. Для піднаття постійної акції в користь Рідної Школи в старому краю просимо українські товариства забрати пушки в управителя Народнього Дому і зарядити добровільні збірки в часі кожного місячного зібрання товариства. Зібрані жертви віддавати на руки касієра Центрального Комітету, Миколи Шуста.

3. Наступного тижня, від 7 до 12 жовтня, відбудеться реєстрація виборців до голосування на 4. листопада. Просимо всіх наших громадян, що мають право голосувати, солідарно реєструватися до виборів, без огляду на партійну приналежність. Іде про розбудження заінтересування до політичного життя в громаді та стейті.

Особливу увагу звертаємо нашим виборцям в 8. окрузі до стейтової леґіслятури. Це округа в околиці Народнього Дому. В цій окрузі є цього року кандидатом на посла до леґіслятури наш земляк, Степан Ярема. Він кандидує з боку правильної організації демократичної партії. Тому наші виборці в цій окрузі зволять всі без винятку зареєструватися, щоб 4. листопада могли голосувати на нашого кандидата. Коли хто хоче ближчих інформацій про те, як реєструватись і як голосувати, хай звернеться до Українського Демократичного Клюбу під ч. 59 Ст. Маркс Плейс, де тепер цілими днями буде хтось з управи, готовий на услуги виборцям.

Центральний Комітет Українських Національних Товариств.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виборча реєстрація.

Виділ Українського Демократичного Клюбу взиває всіх горожан, щоби при реєстрації, яка триватиме від вівтірка 8-го жовтня до вівтірка 15-го жовтня (October), подавали місце уродження тільки „Ukraine" а не Austria, Poland, Russia, як це все звичайно практикується. Також кождий, хто не приняв горожанства цього краю, повинен зареєструватись. Тим дамо доказ, що ми є горожани свідомі своїх прав і обовязків.

Як американські горожани, ми мусимо здобути собі голос в американській політиці. А це можливе через участь у виборах.

Щоби можна найліпше виконувати ці обовязки і осягнути найбільший успіх для нас, Українців, нам треба мати сильну політичну організацію. Цею організацією в місті Ню Йорку є Український Демократичний Клюб, який 12 літ веде успішну політичну працю.

В цім році Демократичний Клюб має свого кандидата з демократичної партії до стейтової леґіслятури. Є ним адв. Степан Ярема. Нам, Українцям, перш за все треба подбати, щоб наш кандидат був вибраний. Це зробимо тоді, коли не лише самі віддамо свої голоси на п. Ярему, але також подбаємо, щоб і інші голосували за нього і тим здобули українське заступництво в стейтовій леґіслятурі.

Щоб мати право голосу, кожен мусить зареєструватись. Ті, що голосували при правиборах, таксамо мусять реєструватись. При реєстрації не забуваймо поставити хрестика, щоб означити, до якої партії хто належить. Треба класти значок на партію, яка для нас є тепер найкориснішою.

Перший раз голосуючі мусять мати посвідку, так звану Literacy Test, яку можна дістати в публичних школах, або в місцях голосування. Не треба того тим, що мають американські шкільні свідоцтва, хоч би вечірних шкіл.

Не тратьте свого голосу, боячись, що не перейдете іспиту „Literacy Test", а вдавайтесь в тій справі до Укр. Демократичного Клюбу.

Реєстрація у вище згаданих днях відбудеться від години 5-тої до 10.30 вечором. А в вівторок, 15-го жовтня, від год. 3.30 попол. до 11.30 вечором.

В потребі інформацій звертайтесь кождого вечора під ч. 59 St Marks Place, New York, N. Y.

За Виділ Українського Демократичного Клюбу:

Самсон Піщак.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Лемківське віче.

В Пасейку заложено місцевий Комітет Допомоги Лемківщині. До нього належать: Петро Рибенський, голова; Павло Барна, скарбник; Михайло Філь, секретар. Цей комітет скликав 22. вересня ц. р. лемківське віче до галі Української Школи при Президент Стріт. На нього прибули численно місцеві громадяни, а також з Клифтону та Ґарфілду. Петро Рибенський, відкриваючи віче, вказав на його ціль, а саме на потребу негайної допомоги братам Лемкам у старому краю. На секретарів признано Михайла Припхана і Стефана Давидовича. Після того покликав на першого промовця гром. Стефана Пельца. Цей бесідник представив Лемківщину зперед війни і з часів війни. Згадав про лемківський самостійний рух, про „Лемківську Республику" та про український комітет для прилучення Лемківщини до Західньої України. На чолі того комітету в краю стояв Микола Ґромосяк. Закликав зібраних до помочи, щоб недопустити до запропащення Лемківщини під Польщею.

Другий промовець, це ще молодий Лемко, Михайло Дудра, студент львівського університету, що як американський горожанин видістався з польської тюрми на волю і приїхав до своїх братів в Америці, щоб розповісти їм про недолю цілої України разом із Лемківщиною. Його образ знищення Лемківщини такий жахливий, що годі віддати його на папері. Треба прийти на його віче та послухати, що він розповідає. А саме: про недолю нашу в школі, в церкві в громадянському життю, про економічне винищування, про політичний гніт. Люди аж плакали, коли слухали цього оповідання. Але показав нам гром. Дудра вихід з цього пекла і способи самооборони. І пригадав на конечність допомоги з Америки.

Потім говорив по англійськи ще один гість з Елизабету, а накінець Василь Роздільський. Опісля була збірка, яка принесла $33.50. Зложили: В. Роздільський $1.50; по $1: П. Рибенський, І. Шафран, М. Барна, В. Вислоцький, Олена Семенович, Г. Когут, В. Кобелка, С. Пельц, С. Грабар, Д. Фриньканин, о. С. Мусійчук, і три, що не подали імен. Комітет подякував за збірку, що буде вислана до Лемківського Комітету у Львові.

Скретарі віча.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

На голодуючих у Яворівщині.

В часі Зелених Свят збірав Червоний Хрест у Пасейку $11 для голодуючих у Яворівщині, яку то суму переслано через централю ОДВУ до Обеднання.

РОМ, Н. Й.

На інвалідів.

Дня 1. вересня о. В. Кушиль відправив в укр. прав. церкві панахиду, підчас якої зібрано $7 на інвалідів у старім краю. Гроші вислано до краю через Обеднання.

ЮТІКА, Н. Й.

З панахиди на край.

Підчас відправленої дня 8. вересня панахиди в укр. прав. церкві зібрано $5, на інвалідів, які вислано на призначену ціль через Обеднання.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (138)

Тарзан зрозумів, що в таборі йдуть приготування до відїзду домів, у Голивуд. Незабаром похід почав уставлятись і Тарзан з приємністю завважав, як залюблені уставилися парами: Орман і Балза, Бил Вест і Ронда, Обровський і Наомі.

Тарзан підсміхався. Отся виправа представляла, як то кажуть, вершок людського досягнення в науці й цивілізації. Одначе в їх боротьбі з небезпеками африканських диких околиць виратували виправу від нехибної загибелі лише його примітивні сили, бо він був справжнім царем джунглів.

Поволі посувалася виправа впоперек долини. Несподівано з ліса давсь чути дикий голос Джад-бал-джа, Тарзанового льва. І Тарзан поспішив на лови. Швидко забув він на незначні докази цивілізації, які тепер щезали на обрію.

Увесь його дух і всі змисли пішли за закликом примітивного нахилу до ловецтва. На короткий час його добродушність замотала його в тенети цивілізації, що він її зненавидів. Але тепер він знову став Тарзаном над малпами, могутнім ловцем, могутнім борцем і царем африканських диких пустарів.